

מראה

ה' באב תשע"א - 5-12.08.2011
גליון 160

תחי המהפכה

המרד הפוליטי של קרטל האינטלקטואלים
עמנואל נבון

ידוע, התיאוריה המרקסיסטית טוענת כי "המאבק המעמדי" עובר שני שלבים: בשלב הראשון הבורגנים יורשים את האצולה, ובשני הפועלים יורשים את הבורגנים. מדינת ישראל עברה תהליך הפוך: היא הוקמה על ידי חקלאים ופועלים אשר הוחלפו עם הזמן על ידי דור ההיי-טק. והיום, הבורגנות הישראלית מאוימת על ידי סוג של אצולה: מיעוט קטן המבקש לשמר קרטל אינטלקטואלי המתפורר לנגד עיניו. לפחות מרקס צדק בדבר אחד, כשאמר שההיסטוריה תמיד חוזרת על עצמה: פעם ראשונה כטרגדיה, ופעם שנייה כפארסה.

הרב ישראל מאיר לאו מספר בספרו "אל תשלח את ידך אל הנער" ("ידיעות אחרונות" 2004) על מפגשו הראשון עם הרבי מלובביץ'. הרבי שאל מדוע היהודים הם תמיד מנהיגי המהפכות ברחבי העולם, כאשר רק בישראל הם יושבים בשקט ומשלימים כמעט עם כל דבר. הרב לאו ענה כי אחרי השואה ומלחמות ישראל, אין לישראלים כוח למרוד. אך יש עוד סיבות: מדינת מפא"י שטפה בקלות את המוח של נוער מנותק מן העולם החיצוני, ולימדה אותו משמעת בצבא. בנוסף, כשאתה נלחם על נפשך במדינה מוקפת אויבים ועל פרנסתך בכלכלה סוציאליסטית, לא נשאר כוח למהפכות.

לכן הרוח של "מאי 68" לא הגיעה לישראל. כשסטודנטים ואינטלקטואלים צרפתיים דיברו בבתי הקפה של הרובע הלטיני על מהפיכה, הנוער הישראלי היה עסוק בבניית אומה חדשה, לאחר הניצחון הצבאי של מלחמת ששת הימים. חוץ מ"הפנתרים השחורים" בשנות ה-70, מעולם לא הייתה בישראל תנועת מחאה עממית נגד הממסד.

גם היום אין. "מחאת האוהלים" היא לא מחאה עממית, אלא ניצול ציני של בעיות כלכליות וחברתיות אמיתיות, על ידי הברנדז'ה, כדי להפיל את נתניהו. בדיוק כמו מאי 68' בצרפת. גם מאי 68' לא הייתה מחאה עממית, אלא מרד פוליטי של סטודנטים ושל אינטלקטואלים נגד שלטונו של דה גול, דווקא כאשר עוצמתה הכלכלית של צרפת הייתה בשיאה. הנוער הצרפתי היה משועמם, ושלב מספריו של ז'אן פול סארטר את הרעיונות שהניעו את המרד. ולא היו אלה איגודי העובדים שיזמו את מאי 68'. הם רק הצטרפו למחאת הסטודנטים, לאחר שזו יצאה לדרך. וכשאיגודי העובדים קיבלו מן הממשלה תוספת של 35 אחוז בשכר המינימום, דחו הסטודנטים את ההישג כ"כניעה לבורגנות". כי הם הרי לא היו מעוניינים בשיפור מצבם הכלכלי של הפועלים, אלא רק ב"מהפכה" ובהפלתו של דה גול.

נשמע מוכר? גם הקשיים של מעמד הביניים וגם העוני הם אומנם בעיות אמיתיות במדינת ישראל. אך המונופולים, האוליגופולים, המיסים הגבוהים והמכס המרקנטיליסטי הם הגורמים העיקריים לניצול לרעה של הצרכנים ולעובדה שמשפחות עובדות אינן מסוגלות לגמור את החודש ולחסוך כסף. ואילו הנדל"ן יקר, כי אין היצע. אין היצע כי מנהל מקרקעי ישראל מנצל לרעה את המונופול שלו. כך, על אף שכלכלת ישראל היא סיפור הצלחה, היא ממשיכה לסבול משרידי הסוציאליזם הישראלי. ישראל זקוקה ליתר תחרות וליותר שוק חופשי, דווקא כדי להוזיל את יוקר המחיה ולהקל על מעמד הביניים.

הרי איך הכלכלה הישראלית הפכה לכה משגשגת? היא חולצה מן הסוציאליזם החונק על ידי שמעון פרס ועל ידי בנימין נתניהו. פרס הוביל את המהפכה התאצ'רית גרסת ישראל ב-1985, ונתניהו המשיך את הליברליזציה של הכלכלה הישראלית כשהיה שר האוצר בממשלת שרון. כש"ראשי המאבק" התארחו בבית הנשיא לפני מספר ימים, הם ככל הנראה לא היו מודעים לכך שהמארח המכובד הוא זה שפירק את "מדינת הרווחה" כשהם היו עדיין פעוטות. וכשהם מוחים על מחירי הנדל"ן בתל-אביב, הם כנראה שוכחים כי נתניהו הוא זה שיזם את פירוק המונופולים, את הורדת המסים, ואת הרפורמה של מנהל מקרקעי ישראל.

העובדה שהנוער הישראלי יוצא סוף סוף לרחובות היא דווקא סימן טוב: כמו צרפת של סוף שנות ה-60', ישראל עשירה ובטוחה עד כדי שעמום. וכמו בצרפת של סוף שנות ה-60', אין ממה להיבהל. בשיא המרד, נמלט דה גול בסתר לגרמניה, על מנת לברר אצל גנרל ז'אק מאסו שעמד בראש "הוועדה לביטחון הציבור", אם הלה יסכים להפעיל את הצבא כדי למנוע מהפיכה. "תפסיק עם השטויות ותחזור הביתה" ענה לא מאסו. לא רק שדה גול חזר הביתה, אלא שהוא גם פיזר את האסיפה הלאומית והקדים את הבחירות. מפלגתו זכתה בניצחון האלקטורלי הגורף ביותר בהיסטוריה הפרלמנטרית של צרפת. תחי המהפכה...